

Arbeidsinnvandring – Varig gevinst?

Bernt Bratsberg

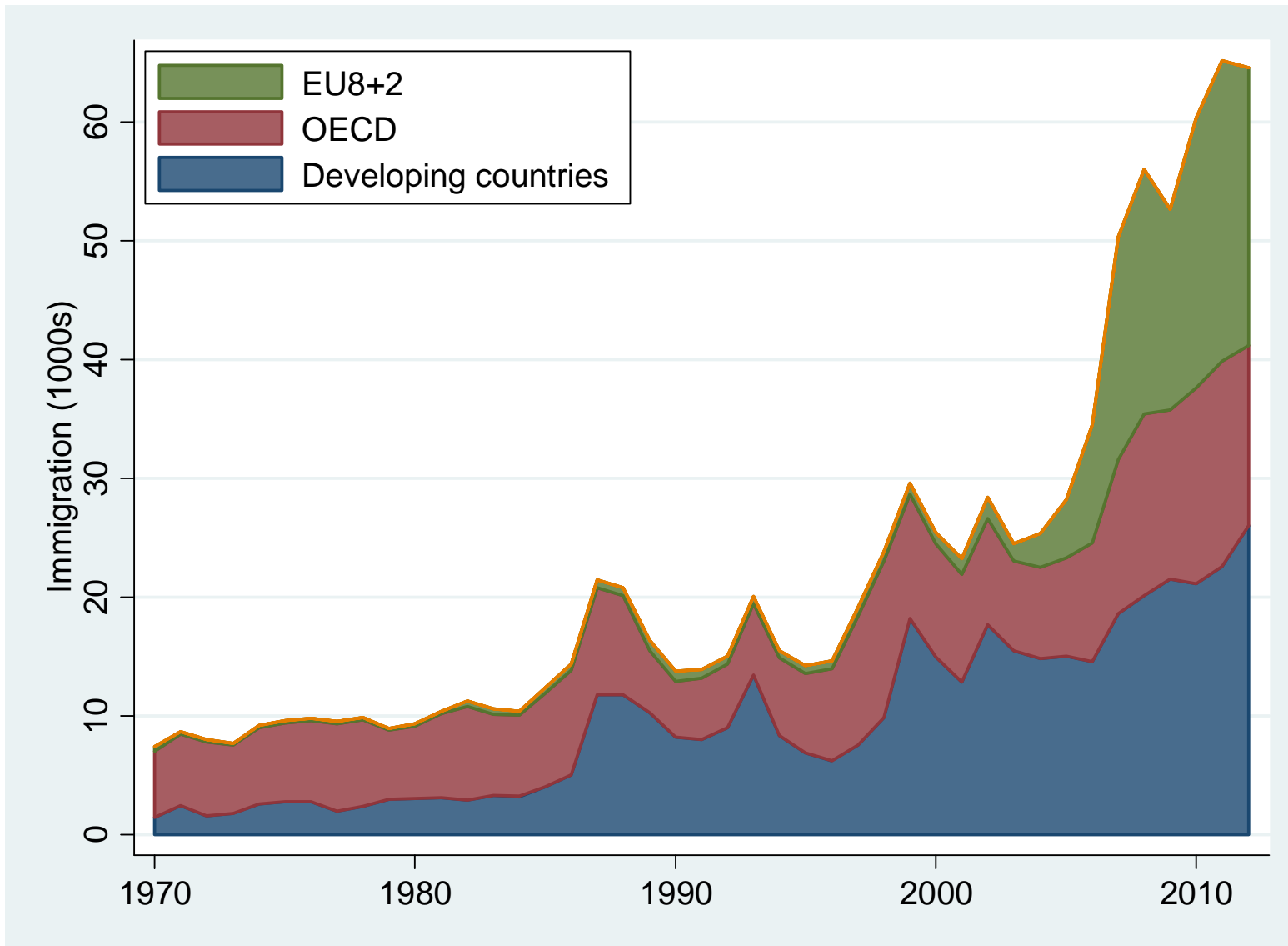
Frischsenterets 15 års jubileum

22.01.2014

Spennende tider for norsk migrasjonsforskning

- EU utvidelsene i 2004 og 2007 åpnet det norske arbeidsmarkedet for borgere av land i Øst- og Sentral-Europa
- Økonomisk vekst og sterkt arbeidsmarked 2005-2008
  - Ledigheten falt fra 4,7 (oktober 2005) til 2,4 % (mai 2008)
- Historisk innstrømming av arbeidsinnvandrere

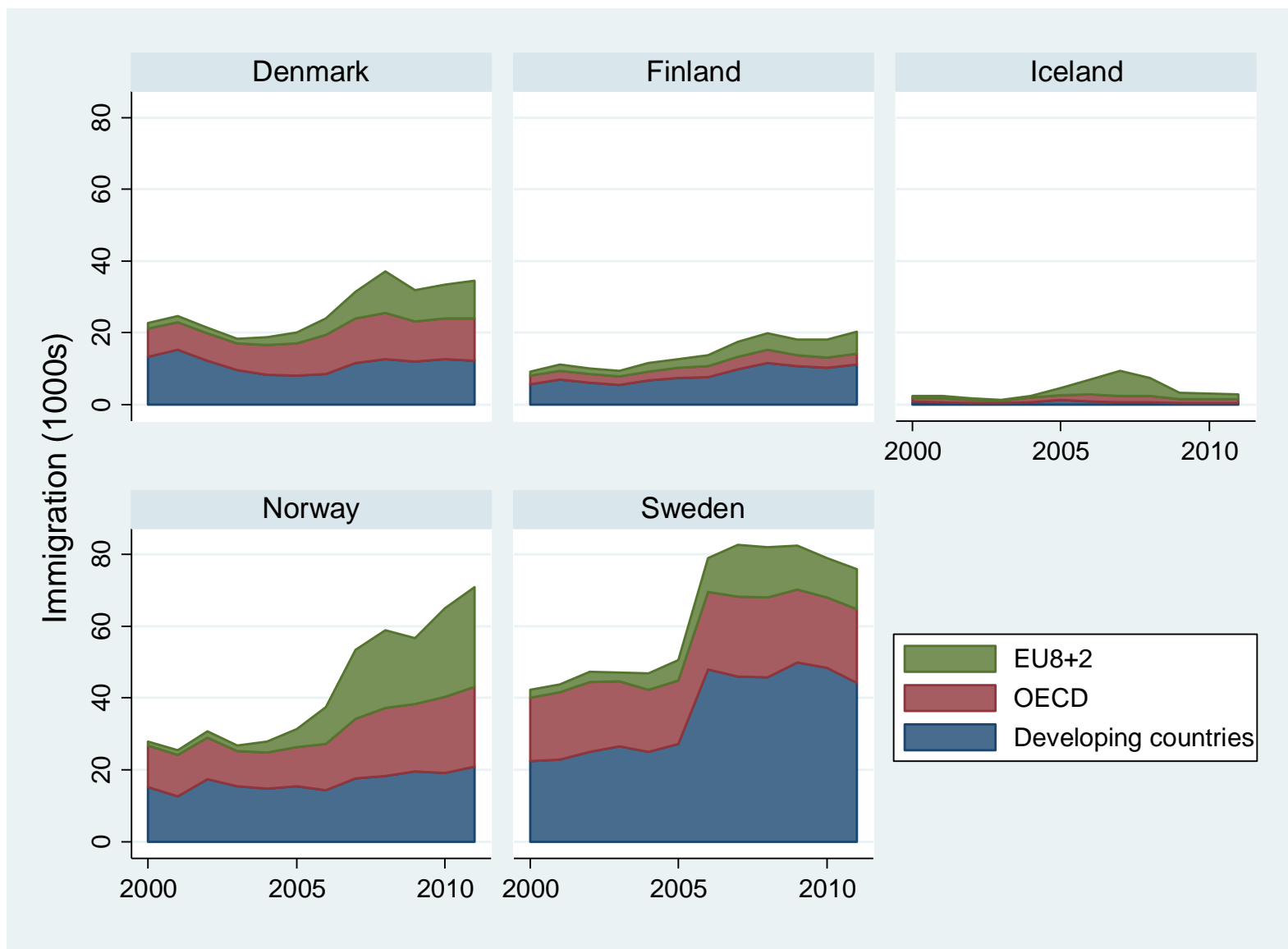
Innvandring til Norge, 1970-2012

Årlig innvandringsstrøm opp fra 7 til over 65 tusen pr år

Nye EU land står for 40 % av innstrømming siden 2007

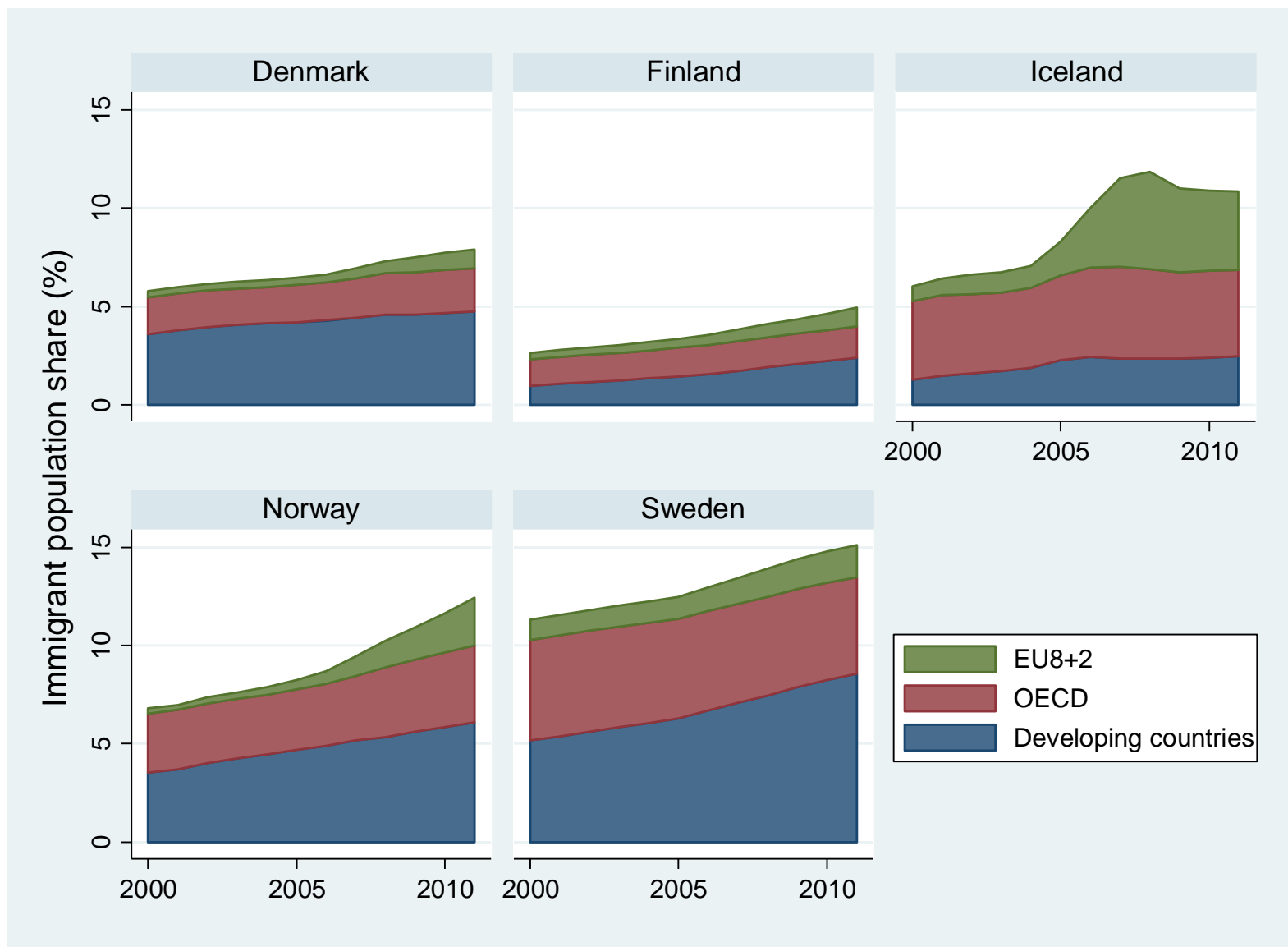
Innvandring til nordiske land, 2000-2011

Norge mottar
flest fra nye EU
land

Men Sverige
har størst
innvandring
(dominert av
flukt og familie-
gjenforening)

Innvandrerandeler av befolkningen i nordiske land, 2000-2011

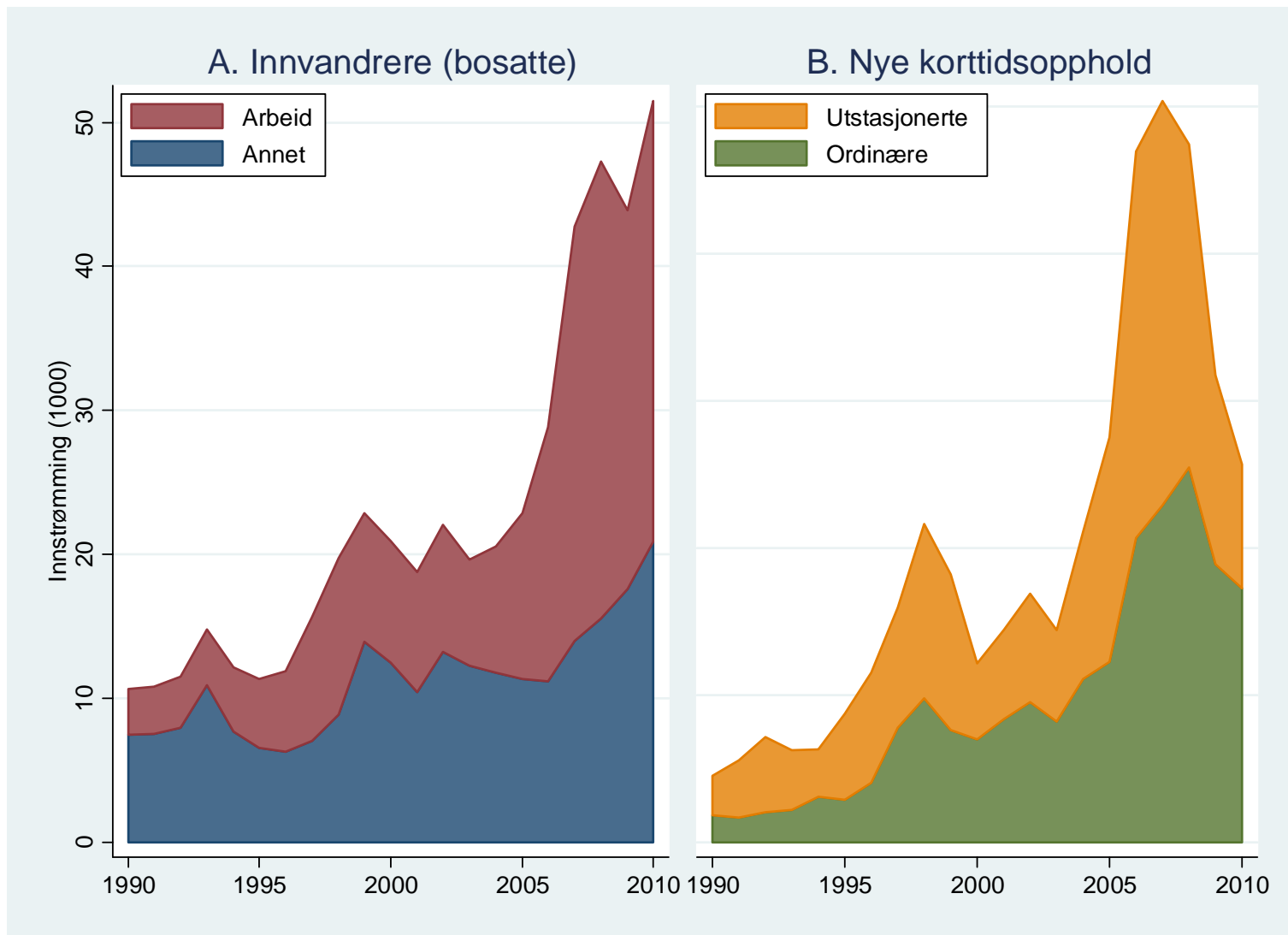
2011:

15 %
innvandrere i
Sverige;

12 % Norge og
Island

Økende andeler
fra nye EU land,
men «ikke-
vestlige» likevel
største
befolknings-
gruppe i 4 av 5
land

Norge: Innstrømming av utenlandsk arbeidskraft 1990-2010

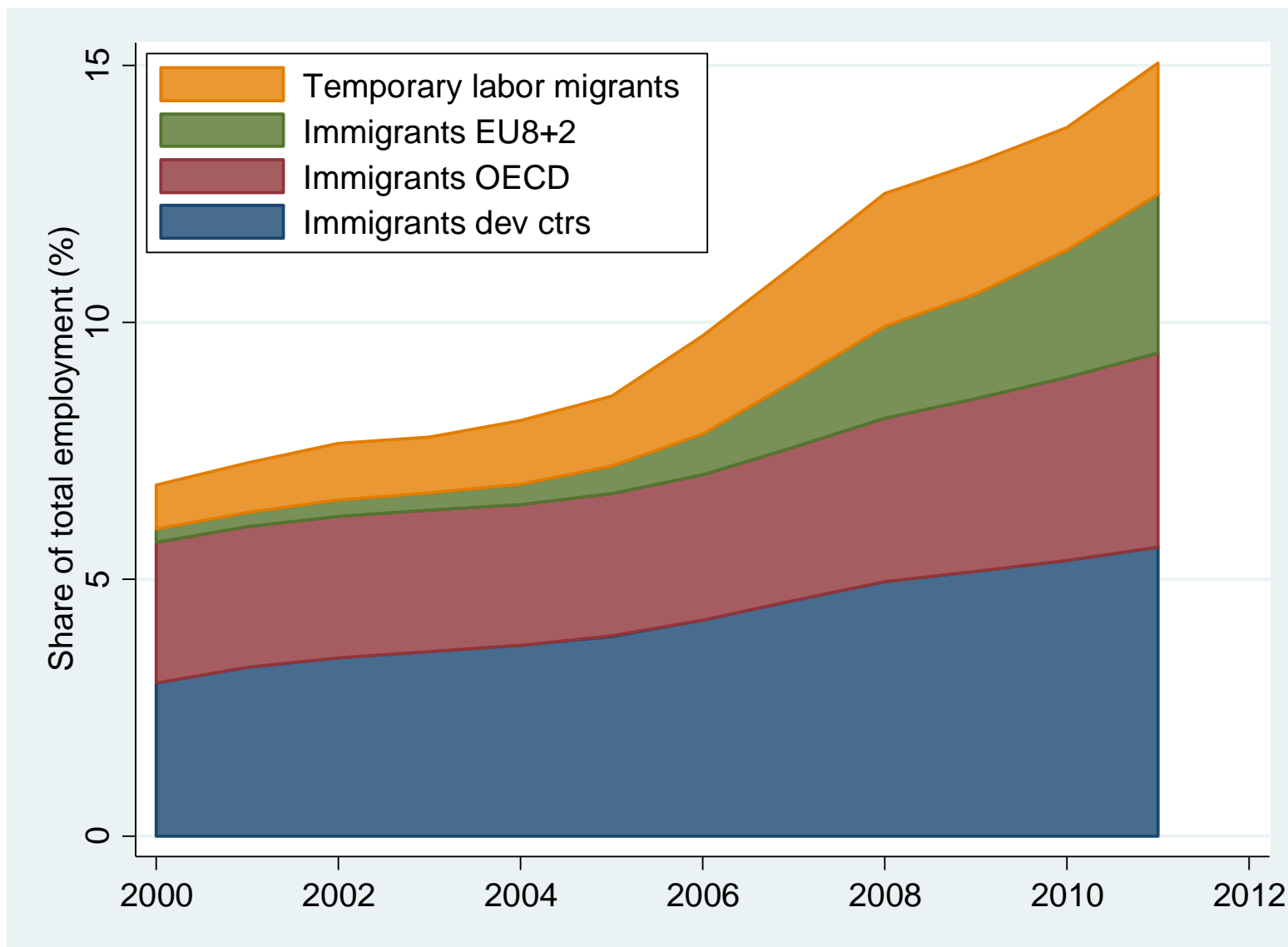
Innvandring og innstrømming av nye arbeidsmigranter på korttidsopphold, alder **17-65**, 1990-2010

3 av 5
innvandrere
arbeidsrelatert i
senere år

50 000 nye på
korttidsopphold i
2007

3 grupper
arbeidsmigranter
omtrent like
store (246, 207,
210)

Arbeidsmigrasjonen gir stort bidrag til arbeidsstyrken

Innslag av utenlandsk arbeidskraft mer enn doblet mellom 2000 og 2011

Mye av veksten i sysselsetting kommer fra arbeidsmigranter fra nye EU land

Andel utenlandske arbeidstakere blant sysselsatte i Norge, 2000-2011.

Arbeidsinnvandringen gir betydelige gevinster:

- Øker sysselsettingen og verdiskapingen
- Fjerner flaskehalsen i produksjonen og gir bedre allokering av arbeidskraft (Røed, Bratsberg og Schøne, 2011)
- Demper prisveksten (Bratsberg og Raaum, 2012; Aas, 2013)
- Gir økte skatteinntekter

Men, arbeidsinnvandrere

- presser lønningene (Bratsberg og Raaum, 2012; Kazaz, 2013),
- øker konkurransen om jobbene (Sundt, 2012; Bratsberg og Raaum, 2013),
- og er særlig utsatte i nedgangstider (Barth, Bratsberg og Raaum, 2004; Bratsberg, Raaum og Røed, 2010)

Varig gevinst av arbeidsinnvandringen avhenger av sysselsetting på lang sikt

Tidligere erfaringer med arbeidsinnvandring – veldig forskjellige:

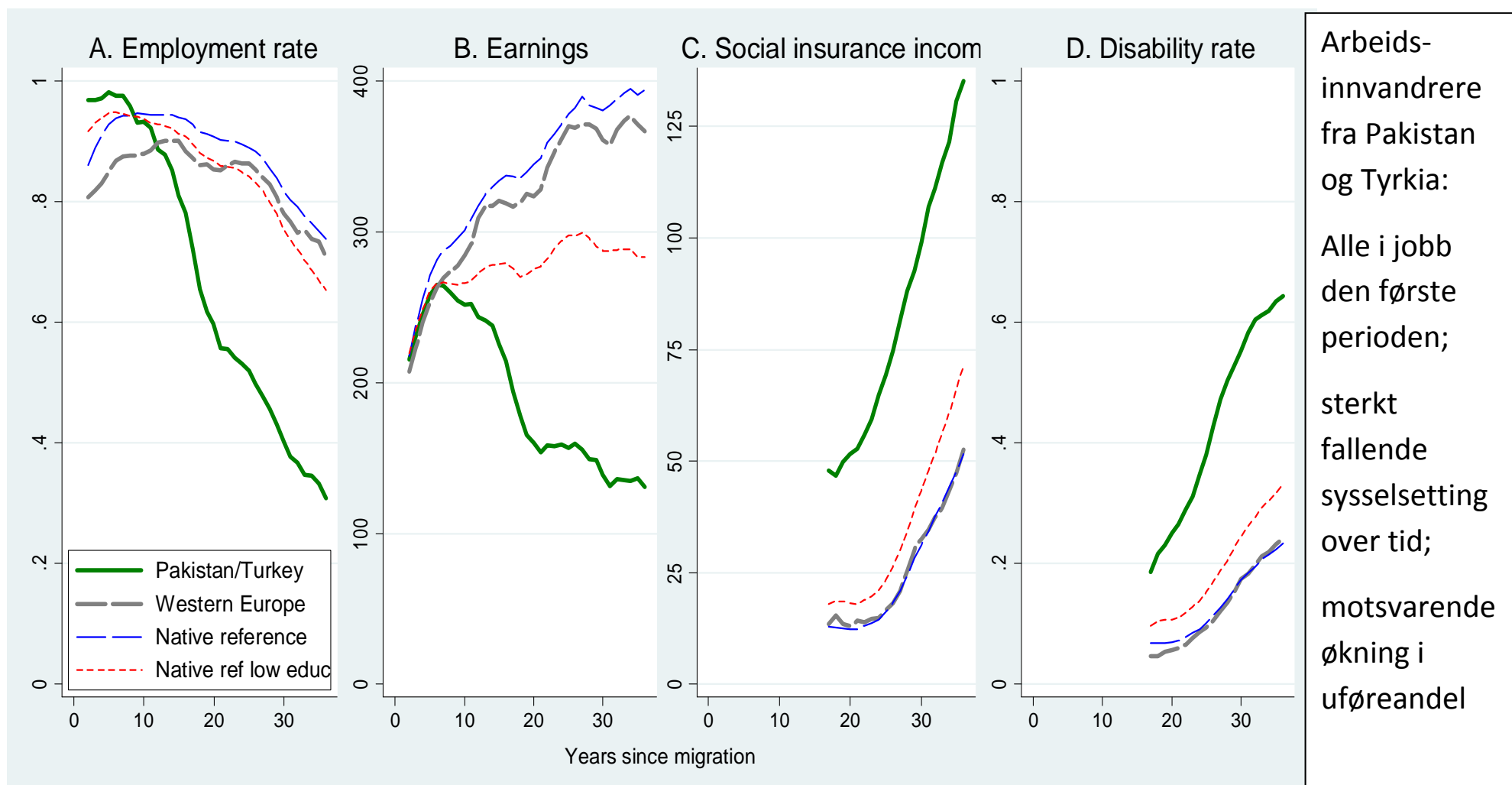
- **Fra rike land**

- Felles nordisk arbeidsmarked siden 1954
- (Vest-)europeisk arbeidsmarked siden 1994
  - Nordiske og andre vest-europeiske arbeidsmigranter reiser tilbake i nedgangstider

- **Fra fattige land**

- Arbeidsinnvandrere from Pakistan og Tyrkia, tidlig 1970-tallet
  - Opplevde kraftige konjunkturedganger 1980- og 1990-tallet
  - Reiste ikke tilbake, ble værende i Norge

Syssetting, arbeidsinntekt og trygd over tid, arbeidsinnvandrere fra 1971-75

Arbeidsinnvandrere fra Pakistan og Tyrkia: Alle i jobb den første perioden; sterkt fallende sysselsetting over tid; motsvarende økning i uføreandel

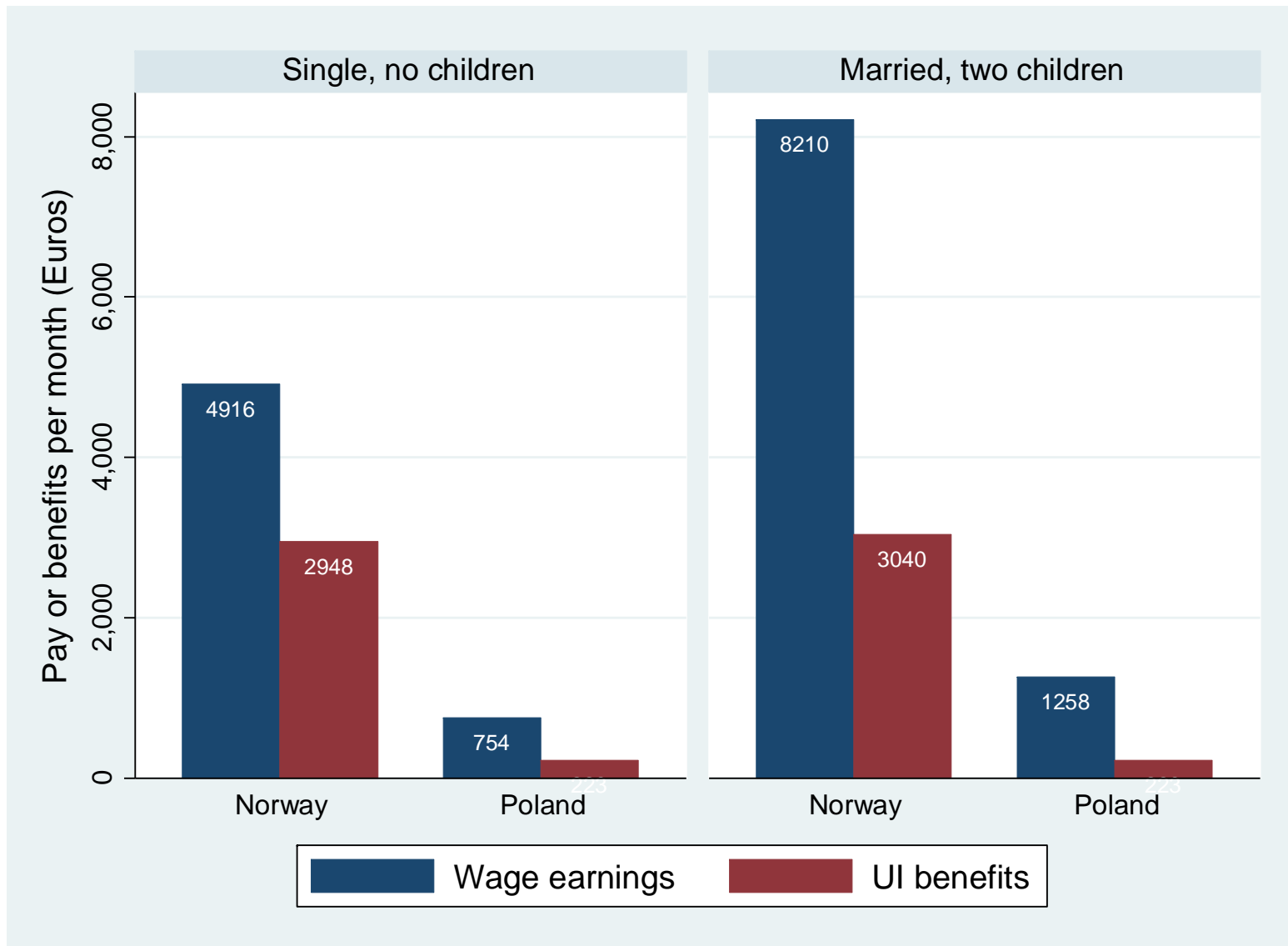
Utvikling i sysselsetting, inntekt og uføreandel over tid for mannlige arbeidsinnvandrere og norske referansegrupper.

Referansegruppene er stratifisert slik at de har samme aldersfordeling som innvandrerguppen fra Pakistan og Tyrkia; alle grupper er betinget på at de er bosatt i Norge 1.1.2013

Finanskrisen og arbeidsinnvandringen fra nye EU land

- Arbeidsinnvandring fra land med lavere inntekts- og trygdenivåer enn i Norge
- Tilpasninger under og etter **finanskrisen**? Reiste de hjem eller ble de i Norge?
  - Studie av dem som kom 2004-2007 og var i jobb ved inngangen til finanskrisen
  - Fokus på de største gruppene, fra Polen og Baltikum, 17-46 år ved ankomst

Forskjeller i inntekts- og trygdenivåer mellom Norge og hjemland

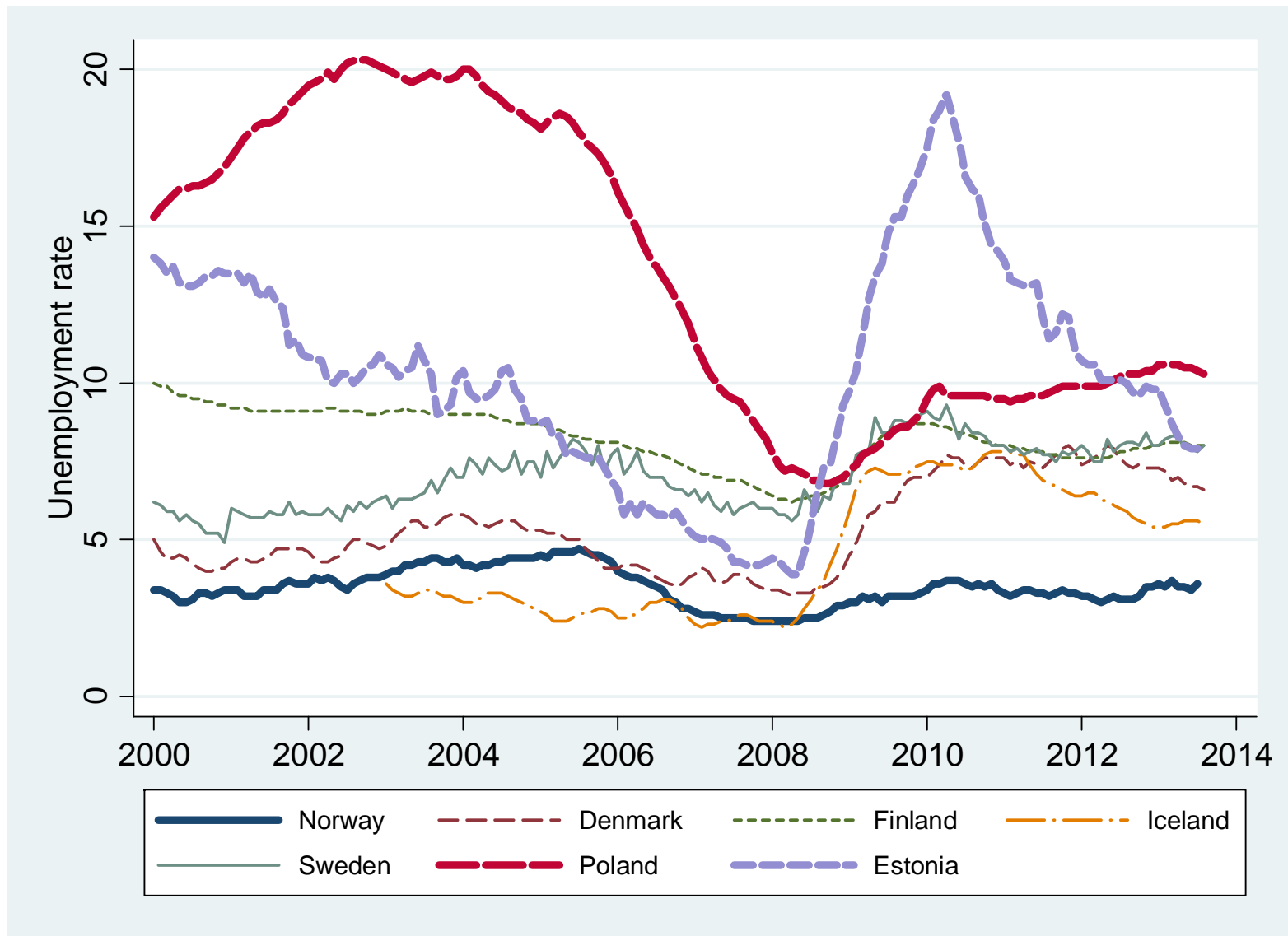
2010:

Gjennomsnitt
lønnsnivå 6,5
ganger høyere i
Norge enn i
Polen

Dagpenger ved
arbeids-
ledighet 13
ganger høyere
enn dagpenger
i Polen,

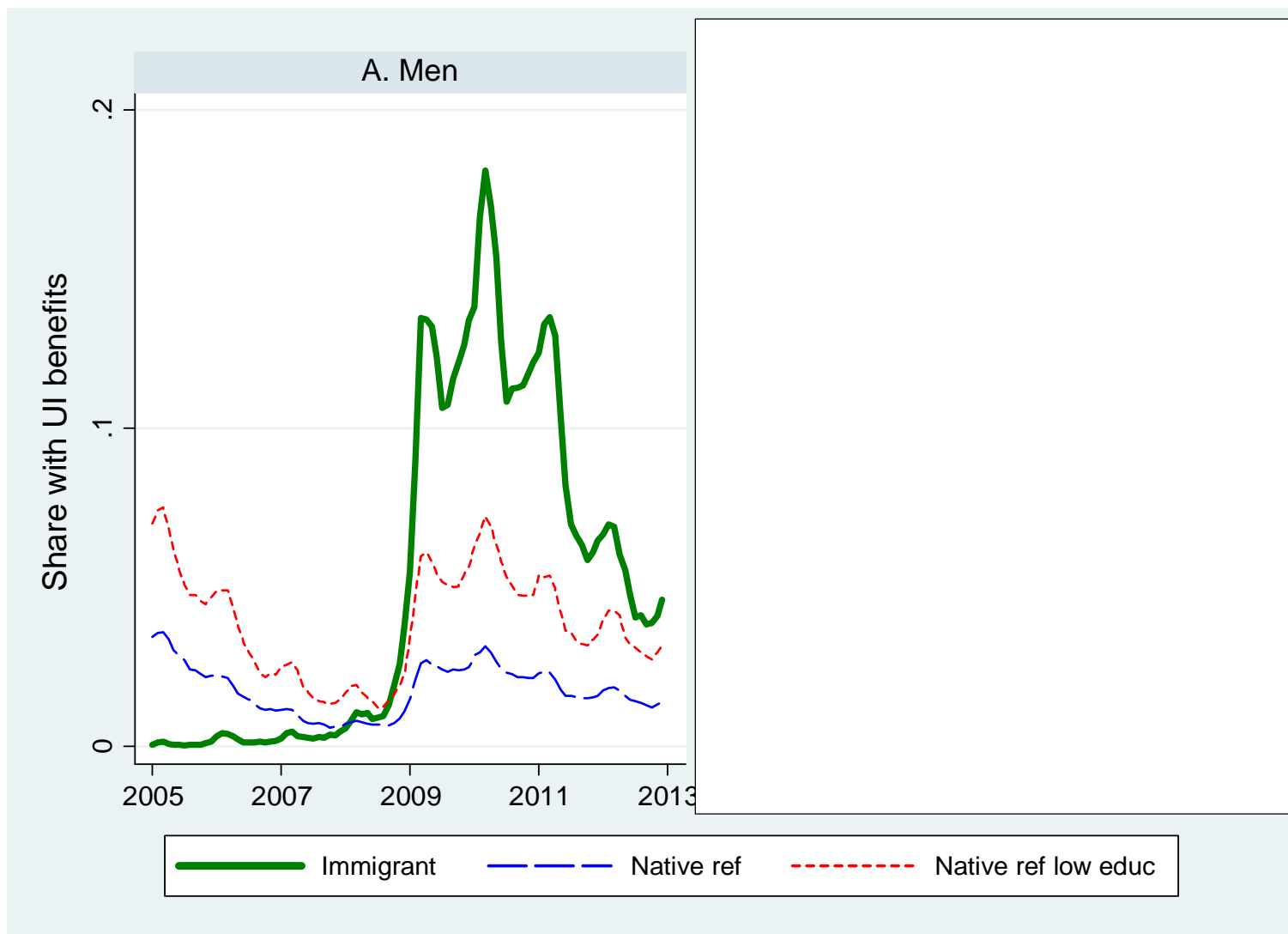
og 4 ganger
høyere enn
gjennomsnitts-
lønn i Polen

Arbeidsmarkedssituasjonen i Norge og hjemlandet?

Kilde: OECD harmonized series

Studie av finanskrisen og tilpasninger blant arbeidsinnvandrere fra nye EU land:

Studien viser

*mye større hyppighet av jobb- og inntektstap blant arbeidsinnvandrerne

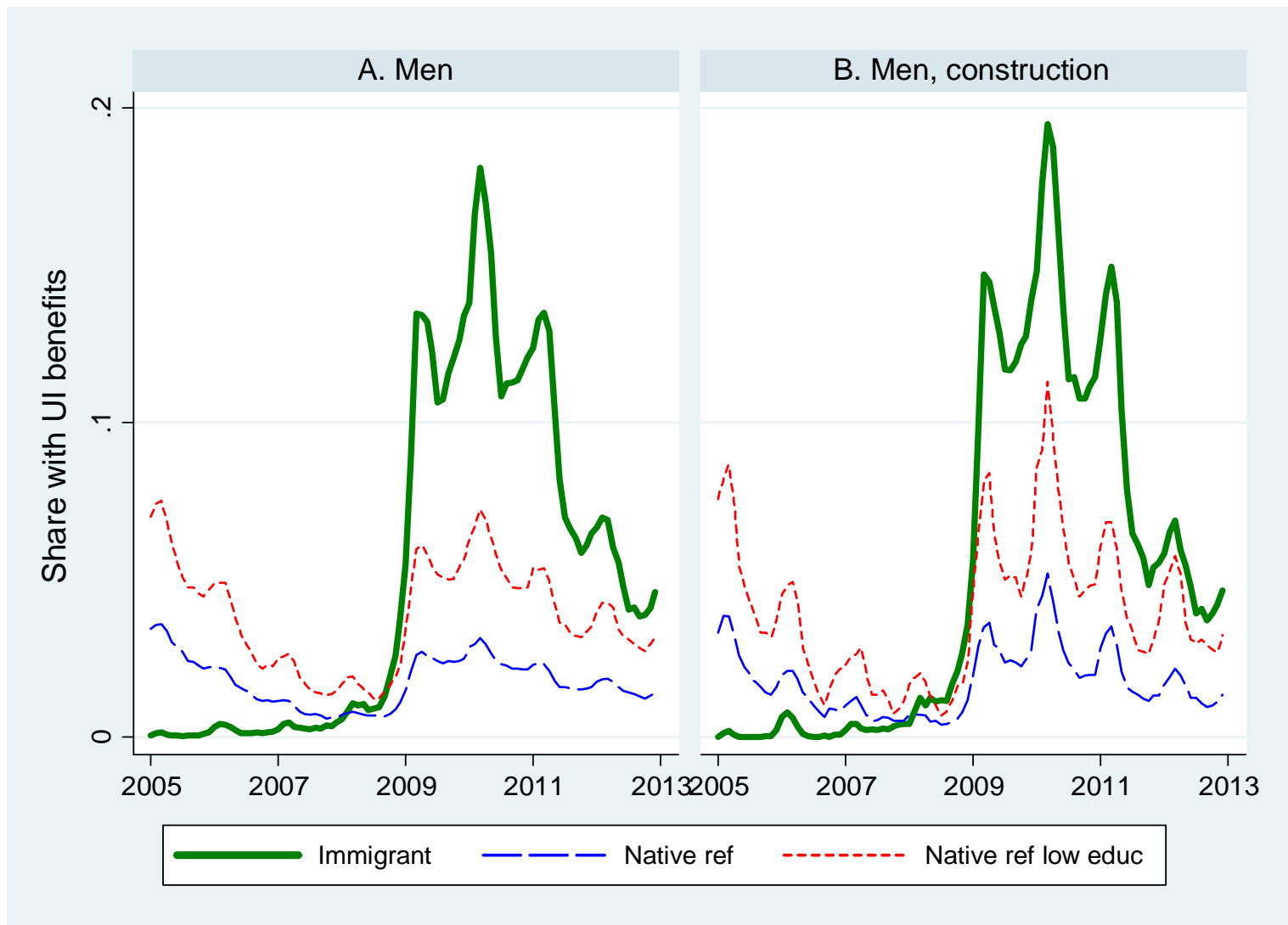
*men ubetydelig effekt av finanskrisen på utflytting

*i stedet, kraftig økning i arbeidsledighet, fra 2 til 13 %

Topp på 18 % i mars 2010

Unemployment rate at end of month, Jan 2005 – Dec 2012.

2004-2007 male labor migrants from Poland, Lithuania, Latvia, and Estonia; employed in 2008; present in Norway 1.1.2013.

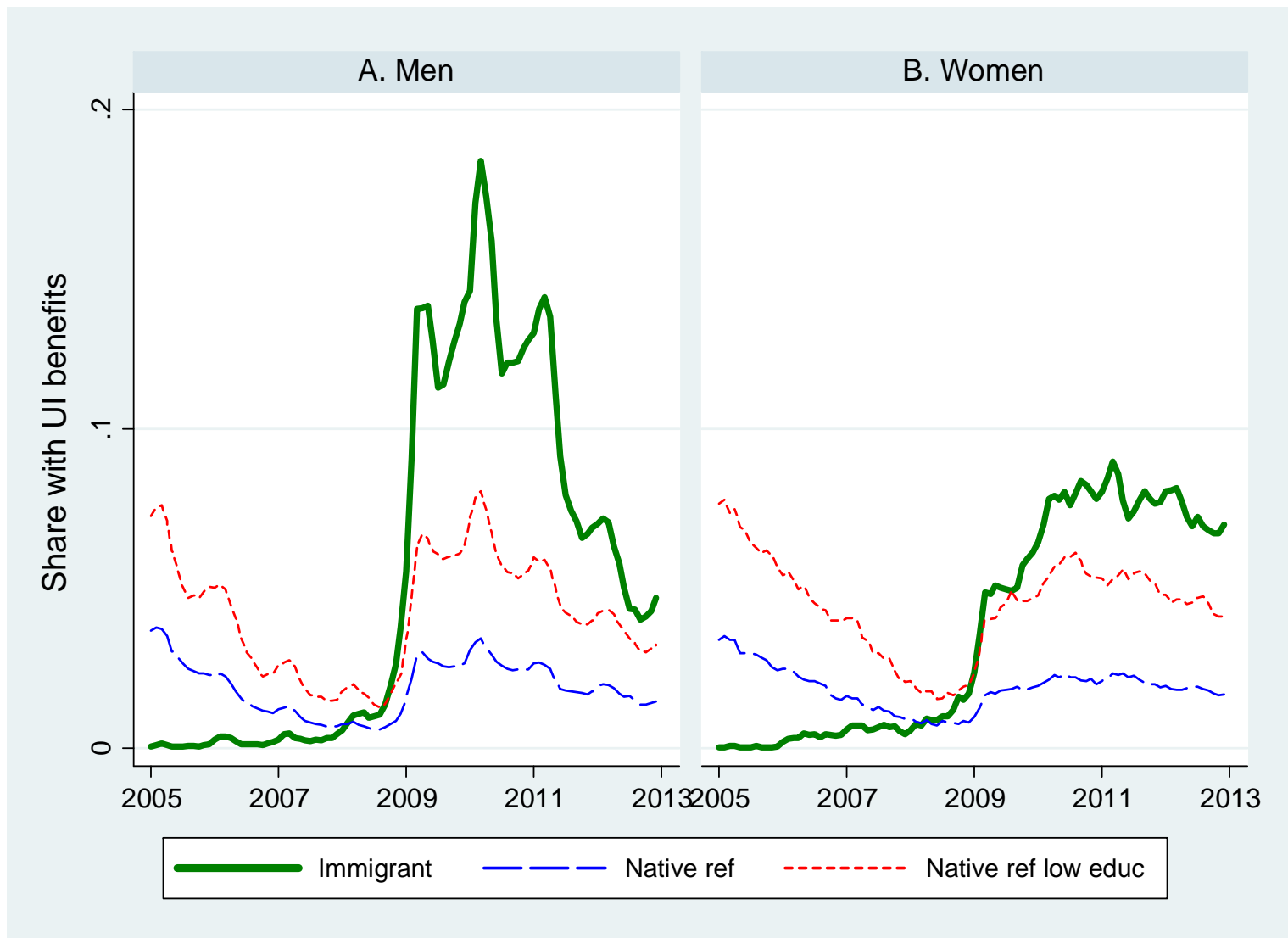

Forskjellene mellom arbeidsinnvandrere og nordmenn mindre når vi sammenligner dem som var i tilsvarende jobber før finanskrisen

Unemployment rate at end of month, Jan 2005 – Dec 2012.

2004-2007 male labor migrants from Poland, Lithuania, Latvia, and Estonia; employed in 2008; present in Norway 1.1.2013.

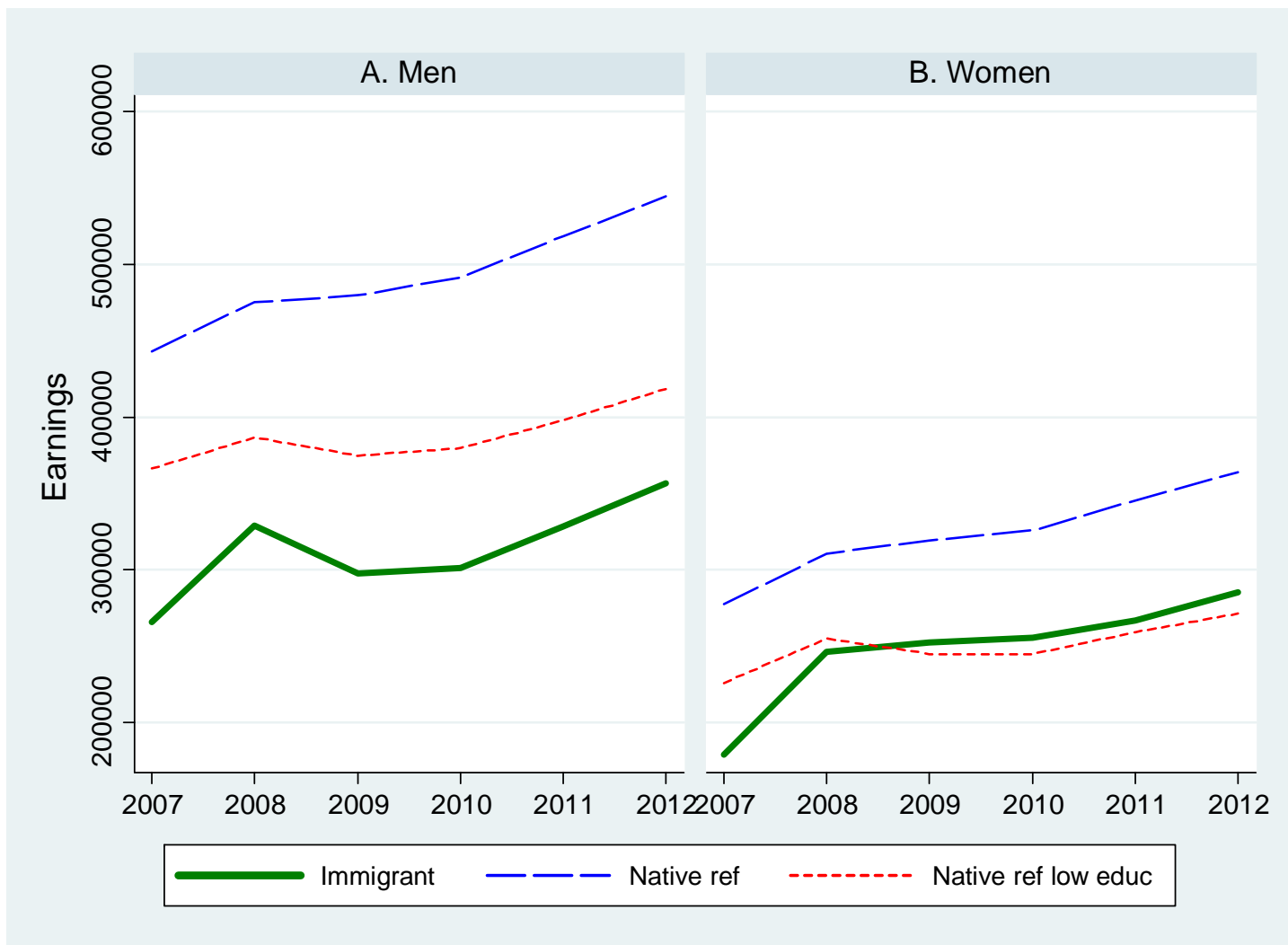
Kort sikt: Lavere arbeidsledighet blant kvinner enn menn fra nye EU land

Men, høyere arbeidsledighet blant kvinnelige arbeidsinnvandrere på lengre sikt

Unemployment rate at end of month, Jan 2005 – Dec 2012.

2004-2007 labor migrants from Poland, Lithuania, Latvia, and Estonia; employed in 2008; present in Norway 1.1.2013.

Inntektsutviklingen blant arbeidsinnvandrere fra nye EU land

Menn: Fall i arbeidsinntekt under finanskrisen, men vekst 2010-2012

Kvinner: Inntektsvekst som norske kvinner

Average labor earnings, 2007-2012.

2004-2007 labor migrants from Poland, Lithuania, Latvia, and Estonia; employed in 2008; present in Norway 1.1.2013.

Oppsummering

- Historisk høy innvandring til Norge siden 2004, drevet av arbeidsinnvandring fra nye EU land i Øst- og Sentral-Europa
- Varig gevinst avhenger av langsiktig sysselsetting
- Har studert konsekvenser av finanskrisen for arbeidsinnvandringen fra nye EU land
  - Midlertidig fall i innvandringen i 2009; men nye toppår siden
  - Arbeidsinnvandrerne mer utsatt for jobb- og inntektstap enn norske arbeidstakere
  - Ubetydelig tilbakeflytting under finanskrisen
  - Kraftig vekst i arbeidsledigheten blant arbeidsinnvandrerne; permanent komponent
  - De fleste arbeidsledige tilbake i jobb etter finanskrisen, med inntektsvekst

Referanser

- Barth, Erling, Bernt Bratsberg, and Oddbjørn Raaum (2004), "Identifying Earnings Assimilation of Immigrants under Changing Macroeconomic Conditions," *Scandinavian Journal of Economics* 106(1): 1-22.
- Bratsberg, Bernt, Erling Barth, and Oddbjørn Raaum (2006), "Local Unemployment and the Relative Wages of Immigrants: Evidence from the Current Population Surveys," *The Review of Economics and Statistics*, 88(2): 243-263.
- Bratsberg, Bernt, and Oddbjørn Raaum (2012), "Immigration and Wages: Evidence from Construction," *The Economic Journal* 122(565): 1177-1205.
- Bratsberg, Bernt, and Oddbjørn Raaum (2013), "Migrasjonsstrømmenes påvirkning på lønns- og arbeidsvilkår," *Samfunnsøkonomen*, 127(3): 18-29.
- Bratsberg, Bernt, Oddbjørn Raaum, and Knut Røed (2010), "When Minority Labor Migrants Meet the Welfare State," *Journal of Labor Economics* 28(3): 633-676.
- Bratsberg, Bernt, Oddbjørn Raaum, and Knut Røed (2014), "Labor Migrant Adjustments in the Aftermath of the Financial Crisis," mimeo.
- Bratsberg, Bernt, Oddbjørn Raaum, Marianne Røed, and Pål Schøne (2014), "Immigration Wage Impacts by Origin," *Scandinavian Journal of Economics*, forthcoming.
- Kazaz, Dunja (2013), *The Effect of Labor Migration on Native Wages : An Empirical Analysis of the Norwegian Construction Sector*, Masteroppgave, Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/34587>
- Røed, Marianne, Bernt Bratsberg, and Pål Schøne (2011), "Bidrar innvandring til å 'smøre hjulene' i arbeidsmarkedet? (Does immigration 'grease the wheels' of the labor market?)," *Søkelys på arbeidsmarkedet* 28(3): 244-264 (in Norwegian).
- Sundt, Camilla S. (2012), *Den svenske arbeidsinnvandringen: Fortrenges norsk ungdom i arbeidsmarkedet?* Masteroppgave, Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/17125>
- Aas, Erlend (2013), *Effekten av arbeidsinnvandring på priser: En empirisk analyse av den norske bygg- og anleggssektoren*, Masteroppgave, Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/35712>